

דף סג

קג. א. אלו פרטים מזהים נתפרשו בסוגיא אודות העופות הטמאים הכתובים בתורה?

ב. כמה עופות טמאים יש?

ג. על סמך מה ניתן לאכול עופות בלתי ידועים?

א. שלך – זה השולה דגים מן הים. (והם היו בקיאים בו לידע במה המדובר. והוא עורב המים. עפ"י רש"י).
דוכיפת – שהודו כפות (-) כרבלתו עבה ונדמית כנכפלת לתוך הראש וכפותה שם. והוא עוף גדול
כתרנגול. רש"י).

תנשמת – באות (הערוך גורס: בואת) שבעופות. (= לשון מיאוס. הוא עוף הצועק בלילה. רש"י. וכן 'תנשמת'
בשרצים – באות / בואת שבשרצים).

רחם – זו שרקק. כיון שבאה רחם – באים רחמים, כלומר גשמים באים לעולם. והוא שנמצא על דבר
כלשהו ושורק. (ונמסר במסורת שאם יושב על הקרקע ושורק, שלא כדרכו – סימן בשורה הוא לביאת
המשיח).

עורב – שחור. את כל ערב למינו – עורב העמקי, הוא חיוור. וכן עורב שראשו דומה לשל יונה. (וע"ע
לעיל סב).

החסידה – זו דיה לבנה, והיא עושה חסידות עם חברותיה בחלוקת המזון.

האנפה – זו דיה רגזנית.

הראה – א"ר אבהו: זו איה, ונקרא שמה 'ראה' – שרואה ביותר, עומדת בבבל ורואה נבלה בא"י.

בסוגיא דובר עוד על עופות רבים, זיהוים ודיניהם, בשמות שהיו ידועים להם, ואין אנו בקיאים בהם.

ב. אמר רב חנן בריה דרבא אמר רב: עשרים וארבעה עופות טמאים הם, (עשרים מפורשים בתורה (דאה
וראה – אחת הן; איה ודיה – אחת הן. אביי). ועוד ארבעה מלמינה, למינה, למינו, למינהו).

וחולק על ר' אבהו, שלשיטתו דאה וראה איה ודיה – כולן אחת הן).

שאר העופות שבעולם – טהורים הם. אלא שיש עופות רבים הכלולים באותו מין, וכמו שאמר איסי בן
יהודה, מאה עופות יש במזרח וכולם מין איה הם. (ויתכן א"כ שרוב העופות שבעולם טמאים. עפ"י תוס').

ג. עוף טהור נאכל במסורת (אם זכור באדם כשר שאכלו, או שמסר לו רבו או צייד חכם שהוא טהור. רש"י).

ונאמן צייד לומר עוף זה התיר לי רבי הצייד, והוא שיוחזק אותו צייד שהוא בקי במינים האלו ובשמותיהם.

דפים סג – סד

קד. א. האם מותר לקנות ביצים מן הנכרי, או שמא יש לחוש משום ביצי נבילה או טרפה או ביצי מין טמא?

ב. האם אפשר להסתמך על סימנים שבביצה לידע אם היא של מין טהור או של מין טמא?

א. לוקחים ביצים מן הנכרי כשאומר שהן של עוף פלוני טהור, ואין חוששים לביצת נבלה או טרפה, שהן
מועטות.

אבל אם אינו אומר של עוף פלוני, לא די כשאומר טהור, שאינו מתירא לשקר בכך, כיון שאי אפשר
לבודקו, שיכול להישמט ולומר למין אחר נתכוונתי.

(וכתבו התוס' שעכשיו סומכים לקנות מהם ללא אמירה כלל, כיון שרוב ביצים המצויות בינינו – של מינים טהורים הן, וסומכים על הרוב. וכ"כ שאר פוסקים).
 ודוקא כאשר סימני הביצה מסייעים שהן של מין טהור, שראשה אחד כד וראשה אחד חד, והחלבון סביב החלמון, אבל אם הסימנים הפוכים – ודאי של מין טמא היא ואסורה.
 ואין לוקחים מהם ביצים טרופות בקערה – שחוששים שמא מכרן לו ישראל לפי שהן של טרפה. (התוס' פרשו, כיון שמוכר לו באופן זה, שאינו רגיל, מוכחא מילתא שישראל מכרן לו, אבל כשאינן ריעותא – מותר).
 ואולם ביצים שלמות מותר, לפי שאסור למכור להם ביצי טרפה אלא כשהן טרופות.
 (הרמב"ם (מאכ"א ג, יח-יט) פסק שאין לוקחין מן הנכרי אלא אם מכיר את הביצה ויש לו בה טביעות עין שהיא של מין טהור. וכשאינו מכיר אין לוקחין אלא מצייד ישראל כשאומר מעוף פלוני. ואם הוא מוחזק בנאמנות – אין צריך שיאמר מעוף פלוני. ע"ש בראב"ד ובמ"מ. וכן דעת המחבר בשו"ע פג, ז, פ, א. ואולם הרמב"ן סובר שגם נכרי נאמן במילתא דעבידא לאגלווי. וע"ע שו"ת משיב דבר ח"ב סוס"י סג; אהיעור ח"ג ח, ב).

ב. מסקנת הסוגיא היא שאין להסתמך על סימנים אלו להתיר, לפי שיש ביצי עורב הדומות לשל יונה, (או שאר מינים טמאים הדומים למינים טהורים). ואולם להפך, כאשר הסימנים מורים על מין טמא – ודאי אסורות. ואם החלבון והחלמון מעורבים – בידוע שהיא ביצת השרץ (או הנחש).
 (נחלקו הראשונים ז"ל אם למסקנא סימני ביצי דגים – דאורייתא, וסומכים עליהם לקולא, או דרבנן ולחומרא).

דף סד

- קה. א. ביצה מרוקמת – מה דין אכילתה; בעוף טהור, בעוף טמא, ובשרצים?
 ב. מה דין גיעולי ביצים וביצים מזורות?
 ג. ביצה שנמצא עליה קורט דם – מה דינה?
 ד. ביצת טמאה – האם היא אסורה באכילה מדאורייתא או מדרבנן?

א. ביצה מרוקמת – של עוף טהור – אסורה ולוקין עליה מדרבנן. (לראב"י אסור מדרבנן אפילו אפרוחים שיצאו כל שלא פתחו עיניהם, והסמיכוהו על המקרא וכל השרץ השרץ. לחכמים – מותרים, אבל כל שלא יצאו לאויר העולם, גם לחכמים אסורים מדרבנן, כאמור. הרי"ף פסק כחכמים, ויש פוסקים כר' אליעזר בן יעקב).

של עוף טמא – אפילו לא ריקמה הביצה – אסורה מן התורה, וכדלהלן.
 של שרצים – אם ריקמה, אסורה מהתורה ולוקה עליה משום שרץ השורץ על הארץ. (אבל לא ריקמה – מותרת, כדין ביצי עוף טהור שלמדנו מן הכתובים את היתרם הגם שהן יוצאות מן החי, וכשם שלענין טומאה אין ביצת השרץ מטמאת אלא בריקום, ה"ה לענין אכילה. עפ"י תוס'. והרמב"ן כתב שללא ריקום אסורה משום היוצא מן החי, אבל אין לוקין עליה אלא בריקום).

ב. גיעולי ביצים מותרות – פרש"י: ביצה טמאה שנתבשלה עם הטהורה – אינה אוסרתה, שאינה נותנת טעם באחרות. והתוס' הביאו פירוש הערוך, שהן ביצים שנפלטו מן התרנגולת ועדיין לא נגמרו. (ולפירוש זה, ביצה אוסרת בבישול בנתינת טעם – ע' להלן צח ובראשונים).
 ביצים המזורות, שאין אפרוח קלוט בהם לעולם – נפש החיה תאכלם, ואעפ"י שישבה עליהן תרנגולת ימים רבים.